

Поредица български възрожденци

ИВАН ВАЗОВ

(1850 - 1921)

Иван Вазов е роден на 27.06.1850 г. в гр. Сопот. Брат е на военните дейци Георги Вазов и Владимир Вазов, на общественика и политик Борис Вазов, а също и на доктор Кирил (Кирко) Вазов.

През 1866 г. учи в Пловдивската гимназия, ръководена от Йоаким Груев, където овладява гръцки и турски език. Освен това Вазов усърдно изучава френски език.

През 1870 г., по волята на неговия баща /Минчо Вазов/, Иван Вазов е изпратен в Румъния да практикува при своя чичо, търговец в Олтеница. Там обаче Вазов остава верен на призванието си – научава румънски език и се запознава с румънската поезия. Животът сред българските емигранти и срещите с революционерите в Браила и Галац оказват въздействие върху младия поет, у когото се пробуждат патриотът и гражданинът. Същата година се връща в родния си град Сопот. В периода 1872 - 1873 г. е учител в град Мустафа паша (днес Свиленград). В този период се открива Баронхиршовата железница /Цариград - Белово/, а Вазов работи като преводач на строежа на железопътната линия. Според някои твърдения умишлено насърчавал жителите на града да бойкотират тържеството за пътуването с първия влак с османски първенци, дипломати и журналисти, както и се е получило в действителност. Самият Вазов скоро след това става преводач на инженерите към Източните железници, проучващи трасето за бъдещата железопътна линия София – Перник - Кюстендил 1873 - 1875 г.

През 1875 г. се връща в Сопот и става член на местния революционен комитет. Априлското въстание го заварва във Влашко, където работи в една от големите емигрантски организации на българите – Българското централно благотворително общество (БЦБО).

През Руско-турската война от 1877 - 1878 г. създава стихосбирката „Избавление“. От 1880 г. Вазов живее и твори в Пловдив. Написва цикъла „Епопея на забравените“, повестите „Немили-недраги“, „Чичовци“ и полага основите на почти всички жанрове в следосвобожденската българска литература. През 1886 г. заминава за Одеса, където създава романа си „Под игото“.

В гр. София Иван Вазов живее от 1889 г. /на ъгъла на улиците „Г. С. Раковски“ и „Иван Вазов“, къщата му от 26 ноември 1926 г. е първият български литературен музей/.

През 1897 г. става министър на просветата, а творбите му са своеобразна хроника на събитията. Наред с разказите и стиховете се раждат пътеписи, статии, драмите „Хъшове“, „Към пропаст“, комедиите „Службогонци“ и „Вестникар ли“. Още приживе произведенията му стават известни и извън България, а днес са преведени на повече от 50 езика.

На два пъти – през 1894 г. и 1896 г., е избран за народен представител, а в периода 1897 - 1899 г. е министър на народното просвещение в правителството на Константин Стоилов и академик на Българската академия на науките. През 1911 г. става отново депутат, този път във Великото народно събрание.

Иван Вазов посвещава три стихотворения на Искърската железница (построена през 1897 г.) в неговия сборник "Скитнишки песни", издаден през 1899 г. Това са „Сърдитата скала“, „Клисурата“ и „Разговор“.

Историческото място привлича Иван Вазов. В Черепишкия манастир е създаден музеен кът, посветен на поета. Едно от помещенията с гледка към река Искър се счита за любимата тераса на патриарха на българската литература. Там той е пиел своето кафе, заслушан в шума на реката. Известно е, че точно там е написал и разказа „Една българка“. В този кът са изложени много от личните вещи на писателя, както и част от разказите му, за които се смята, че са създадени на това място.

„Дядо Йоцо гледа“ е разказ на Иван Вазов, публикуван в сборника „Видено и чуто“ през 1901 г. В творбата е описан главният герой в разказа Дядо Йоцо, незрящ около 84-годишен старец, живеещ в Искърския пролом, който с умиление проследява прокарването на железницата през трудния терен.

През 1920 г. отбелязва седемдесетата си годишнина, получавайки отличието „Народен поет“. Патриархът на българската литература Иван Вазов умира на 22 септември 1921 г. С произведенията си се отличава с реализъм, най-вече с вълнуващите природни описания.